

1. Almennar upplýsingar

Heiti

Reikningar innlánsstofnana

Umsjón hagtalna

Seðlabanki Íslands, Upplýsingatækni og gagnasöfnun

Tilgangur

Gögnunum er safnað í því skyni að fylgjast með þróun innlánsstofnana og birta samantekt á upplýsingum frá þeim. Gögnin eru einnig hluti af uppgjöri á innlendum lánamarkaði og fjármálareikningum. Seðlabankinn nýtir gögnin jafnframt í starfsemi sinni.

Heimildir

Reikningar innlánsstofnana eru unnir upp úr mánaðarlegum efnahagsyfirlitum frá viðskiptabönkum og sparisjóðum. Póstgíróstofan var talin með innlánsstofnunum þar til hún var lögð niður í júní 2004 og innlánsdeildir kaupfélaga þar til þær voru lagðar niður í júní 2017.

Lagagrundvöllur

Gagnasöfnunin er á grundvelli [32. gr. laga nr. 92/2019 um Seðlabanka Íslands](#). Í samræmi við 41. gr. laganna hefur Seðlabankinn heimild að eiga upplýsingaskipti við opinbera aðila um atriði sem lögin taka til þegar upplýsingaskiptin eru í samræmi við lögmælt hlutverk Seðlabankans eða móttakanda.

2. Aðferðafræði

Aðferðafræði sú sem Seðlabankinn notar við hagtölugerð um innlent bankakerfi byggir á staðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins (AGS) um hagtölur peninga- og fjármála. Einnig er tekið mið af alþjóðlegum stöðlum um þjóðhagsreikninga [SNA2008](#) og [ESA2010](#).

Skv. ofangreindum stöðlum er hagkerfinu skipt upp í fimm mismunandi geira auk útlanda. Til innlenda hagkerfisins teljast allar þær stofnanaeiningar sem eru heimilisfastar á Íslandi. Til að teljast stofnanaeining þarf viðkomandi efnahagsleg eining að uppfylla eftirfarandi skilyrði:

- Geta átt eignir í eigin nafni
- Geta stofnað til skulda í eigin nafni
- Geta tekið viðskiptalegar ákvarðanir og átt í viðskiptum
- Gera eigin efnahagsreikning (hafi efnahagslega þýðingu að búa hann til)

Til eru tvær tegundir af stofnanaeiningum;

- Heimili
- Lagaleg eða félagsleg eining.

Flokkunarkerfi

Stofnanaeiningar eru flokkaðar saman í geira innan hagkerfisins á grundvelli starfsemi þeirra, hegðunar og markmiða.

Geiri	Flokkur	Lýsing
S.1	Innlendir aðilar	Lögaðilar og einstaklingar með lögheimili á Íslandi án tillits til ríkisfangs sbr. skilgr. laga nr. 87/1992.
S.11	Atvinnufyrirtæki	Stofnanaeiningar sem framleiða vörur og þjónustu til sölu á markaði.
S.12	Fjármálageiri	Stofnanaeiningar sem veita fjármálaþjónustu og hafa milligöngu á fjármálamarkaði.
S.121	Seðlabanki	Stofnanaeining sem hefur m.a. það hlutverk að gefa út gjaldmiðil og vinna að því að viðhalda virði hans, varðveita og ávaxta gjaldeyrisvaraforða landsins ásamt því að veita lánaþyrngreiðslu til innlánsstofnana.
S.122	Innlánsstofnanir	Stofnanaeiningar sem hafa fjármálamilligöngu að meginstarfsemi: taka við innlánnum, gefa út skuldabréf og víxla, veita lán og fjárfesta í verðbréfum fyrir eigin reikning. T.d. viðskiptabankar og sparisjóðir.
S.123	Peningamarkaðssjóðir	Sjóðir um sameiginlega fjárfestingu. Peningamarkaðssjóðir fjárfesta fyrir eigin reikning fyrst og fremst í innlánnum, hlutdeildarskírteinum peningamarkaðssjóða og skammtíma verðbréfum þar sem ávöxtun tekur mið af peningamarkaðsskjöllum.
S.124	Aðrir verðbréfa- og fjárfestingarsjóðir	Sjóðir um sameiginlega fjárfestingu, aðrir en þeir sem eru flokkaðir sem peningamarkaðssjóðir.
S.125	Önnur fjármálafyrirtæki	Fjármálafyrirtæki sem fyrst og fremst taka þátt í fjármálamilligöngu með því að stofna til skulda, án þess þó að taka við innlánnum eða gefa út hlutdeildarskírteini, í þeim tilgangi að eignast fjáreignir. T.d. lánaþyrngreiðslu, fjárfestingabankar, fjármögnunarleigjur, verðbréfafyrirtæki, greiðslukortafyrirtæki.
S.125X	Fjármálafyrirtæki í slitameðferð	Fjármálafyrirtæki sem hafa verið sett í slita – eða nauðasamningaferli og starfsleyfi afturkallað.

S.126	Fjármálaleg hliðarstarfsemi	Stofnanaeiningar sem fyrst og fremst sinna starfsemi nátengdri fjármálamilligöngu með fjáreignir og skuldir án þess þó að viðkomandi fyrirtæki eignist eignirnar eða skuldi það sem það hefur milligöngu um. T.d. verðbréfa- og váttryggingamiðlarar, rekstrarfélög, kauphallir, rekstraraðilar greiðslukerfa.
S.127	Innbyrðis fjármálastarfsemi	Stofnanaeiningar sem sinna fjármálamilligöngu þar sem viðskipti með eignir þeirra og skuldir fara sjaldnast fram á opnum markaði. Hér er átt við fyrirtæki sem eiga í viðskiptum innan afmarkaðs hóps (s.s. við dótturfélög eða félög í eigu sama móðurfélags). T.d. eignarhaldsfélög og sértæk félög (SPE).
S.128	Váttryggingarfélög	Stofnanaeiningar sem fyrst og fremst taka þátt í fjármálamilligöngu þar sem að áhættu er safnað saman, aðallega í formi beinna trygginga eða endurtrygginga. T.d. líf- og skaðatryggingafélög.
S.129	Lífeyrissjóðir	Stofnanaeiningar sem fyrst og fremst taka þátt í fjármálamilligöngu með því að tryggja sjóðsfélögum tekjur eftir starfslok eða við örorku skv. lífeyrisréttindum þeirra.
S.13	Hið opinbera	Stofnanaeiningar sem hafa löggjafar-, dóms- eða framkvæmdavald yfir öðrum stofnanaeiningum. Opinberir aðilar veita þjónustu við verði sem stendur ekki undir meginhluta kostnaðar og eru einkum fjármagnaðir í gegnum skatta og opinber gjöld.
S.1311	Ríkissjóður	Ráðuneyti og undirstofnanir þeirra sem og löggjafarvald.
S.1313	Sveitarfélög	Stjórnsýslustofnanir á sveitastjórnastigi.
S.14	Heimili	Einstaklingar einn eða fleiri, sem deila húsnæði og sameinast um útgjöld vegna fæðis og húsnæðis.
S.15	Félagasamtök sem þjóna heimilum	Stofnanaeiningar sem framleiða vöru eða þjónustu fyrir heimili frítt eða við lágu verði og eru ekki rekin í hagnaðarskyni. T.d. Stéttafélög, stjórn málaflakkar, trúfélög, íþróttafélög og áhugafélög.
S.2	Erlendir aðilar	Stofnanaeiningar sem hafa heimilisfesti utan Íslands.

Virðismat eigna og skulda

Eignir og skuldir eru metnar á markaðsvirði/gangvirði eða nafnvirði með áföllnum vöxtum og verðbótum.

- Markaðsvirði: Verðmat verðbréfa eins og það hefur myndast á opinberum verðbréfamarkaði.
- Gangvirði: Áætlað markaðsvirði verðbréfa sem ekki eru skráð á opinberum markaði. Við mat á hlutabréfum er t.d. stuðst við sjóðstreymisgreiningar og samanburðargreiningar. Við mat á öðrum fjármálagerningum er t.d. stuðst við samanburðargreiningar og verð í síðustu viðskiptum.
- Nafnvirði: Upprunalegt nafnvirði án þess að tillit sé tekið til virðisrýrnunar. Til nafnvirðis teljast áfallnir vextir og verðbætur.
- Fjármálagerningar í erlendum gjaldmiðlum eru reiknaðir í íslenskar krónur miðað við gengi viðkomandi gjaldmiðils síðasta dag reikningskilamánaðar.

Flokkur	Virðismat
Seðlar og mynt	Nafnvirði
Innstæður	Nafnvirði (með áföllnum vöxtum og verðbótum)
Markaðsskuldabréf	Markaðs- eða gangvirði
Lán	Nafnvirði (með áföllnum vöxtum og verðbótum)
Hlutabréf og hlutdeildarskírteini	Markaðs- eða gangvirði (eignir); nafnvirði (skuldir)
Vátrygginga- og lífeyrisskuldbindingar	Markaðs- eða gangvirði, nema fyrirframgreiðslur tryggingaiðgjalda sem eru á nafnvirði
Afleiður og kaupréttir	Markaðs- eða gangvirði
Viðskiptakröfur / skuldir	Nafnvirði með áföllnum vöxtum

Hugtök og skilgreiningar

Seðlar og mynt samanstanda af peningaseðlum og mynt sem eru á föstu nafnvirði og eru gefin út af seðlabönkum eða ríkisstjórnnum. Seðlar og mynt eru þeir peningar sem eru í sjóði hjá innlánsstofnunum.

Viðskiptareikningur í Seðlabanka er innlánsreikningur í íslenskum krónum sem fjármálafyrirtæki, skv. 1.-4. tl. 1. mgr. 4. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, er heimilt að hafa í Seðlabanka Íslands. Bindiskyld fjármálafyrirtæki leggja bindifé í samræmi við reglur Seðlabanka Íslands um bindiskyldu inn á viðskiptareikning sinn. Viðskiptareikningur er jafnframt stórgreiðslureikningur sem notaður er við uppgjör fjármálafyrirtækis í greiðslukerfi eða verðbréfauppgjörskerfi.

Aðrar eignir í Seðlabanka samanstanda af innstæðubréfum, bundnum innlánnum og gjaldeyrisreikningum.

- Innstæðubréf eru skammtímaskuldabréf gefin út af Seðlabanka Íslands. Bréfin eru boðin út og þátttaka í útboðunum og réttur til að eiga innstæðubréfin takmarkast við fjármálafyrirtæki í viðskiptum við Seðlabanka Íslands.
- Bundin innlán í Seðlabanka eru innstæður í Seðlabanka sem eru með umsömdum binditíma.
- Gjaldyrisreikningar í Seðlabanka er innlánsreikningar í Seðlabanka í erlendum gjaldmiðlum.

Innstæður í innlánsstofnunum eru kröfur, aðrar en skuldabréf og önnur verðbréf, sem innlánsstofnanir eiga á aðrar innlánsstofnanir. Þessar kröfur skiptast í innlán og innleysta tékka.

- Innlán eru fjármunir sem lagðir eru inn á reikning í innlánsstofnun til ávöxtunar til lengri eða skemmri tíma. Innlánin geta verið smásöluinnlán eða heildsöluinnlán.
- Innleystir tékkar eru ávísanir sem innlánsstofnun hefur leyst inn en eftir er að fá greidda frá banka skuldarans og á því kröfu á hendur honum.

Útlán er samheiti yfir öll útlán innlánsstofnana í hvaða formi sem þau eru. Útlán eru fjáreignir með föstum og útreiknanlegum greiðslum sem ekki eru skráðar á virkum markaði og ganga almennt ekki kaupum og sölum á eftirmaarkaði. Tegundir innlendra útlána eru:

- Greiddar óinnleystar ábyrgðir eru útlán sem innlánsstofnanir hafa leyst til sín en eiga eftir að krefja ábyrgðarmenn um greiðslu á.
- Yfirdráttarlán er yfirdráttur á hlaupareikningi. Einnig falla hér undir skuldir vegna greiðslukorta. Yfirdráttarreikningar geta verið í íslenskum krónum eða erlendum gjaldmiðlum.
- Víxill er skrifleg áskorun í ákveðnu formi frá útgefanda, til annars manns, greiðanda, um að hann greiði peninga til þriðja manns. Víxlar geta verið víxlar á hendur öðrum manni eða eigin víxlar. Með eigin víxli tekur útgefandinn sjálfur að sér að greiða víxilfjárhæð á gjalddaga. Víxlar eru jafnan óverðtryggðir og yfirleitt notaðir ef um skammtíma fjármögnun er að ræða, þ.e. 4 mánuðir eða skemur. Víxlar eru yfirleitt ekki gefnir út til lengri tíma en eins árs.
- Verðtryggð útlán eru skuldabréf til 5 ára eða lengur, þar sem höfuðstóll breytist í samræmi við ákveðna vísitölu sem tryggir að skuldabréfið haldi verðgildi sínu. Skuldabréf er skrifleg yfirlýsing útgefanda (skuldara) um skyldu hans til að greiða öðrum aðila (kröfuhafa) ákveðna upphæð ásamt vöxtum yfir tiltekinn tíma og endurgreiða lánið á gjalddaga. Algengt er að skuldabréf séu gefin út til 5-30 ára og þau geta ýmist verið verðtryggð eða óverðtryggð. Verðtryggð skuldabréf samkvæmt [reglum Seðlabanka Íslands um verðtryggingu sparifjár og lánsfjár \(nr. 877/2018\)](#) miðast við vísitölu neysluverðs.
- Önnur útlán og kröfur eru óverðtryggð skuldabréf og kröfur aðrar en viðskiptakröfur. Krafa er lögvarin heimild eins aðila til að krefjast greiðslu af öðrum aðila þ.e. skuldara. T.d. millibankalán og kröfur á hendur dótturfélögum.
- Eignaleigusamningar eru samheiti yfir fjármögnunarleigu og kaupleigu. Þeir eru ólíkir beinum lánum að því leyti að þeir byggja á því að lánveitandinn kaupir lausafé eða fasteign sem viðskiptavinurinn óskar og leigir honum til fyrirfram umsamins tíma. Þannig er eignarrétturinn helsta trygging lánveitandans.

Niðurfærslur eru varúðarfærslur lánveitanda vegna endurheimtu útlána. Niðurfærslur eru gerðar vegna mats á væntu útlánatapi einstakra viðskiptavina.

Markaðsverðbréf er framseljanlegt verðbréf (skuldabréf, hlutabréf eða hlutdeildarskírteini) sem boðið er einstaklingum og/eða lögaðilum til kaups með útboði þar sem öll helstu einkenni bréfa í hverjum flokki eru hin sömu, þar á meðal nafn útgefanda (skuldara), fyrsti vaxtadagur og endurgreiðslu-, vaxta- og uppsagnarákvæði eftir því sem við á. Sem dæmi um markaðsverðbréf má nefna spariskírteini, ríkisbréf, ríkisvígla, húsbréf, húsnaðisbréf, íbúðabréf og hlutabréf sem skráð eru í Kauphöll Íslands.

- Markaðsskuldabréf er framseljanlegt skuldabréf sem boðið er einstaklingum og/eða lögaðilum til kaups með útboði þar sem öll helstu einkenni bréfa í hverjum flokki eru hin sömu, þar á meðal nafn útgefanda (skuldara), fyrsti vaxtadagur og endurgreiðslu-, vaxta- og uppsagnarákvæði eftir því sem við á. Markaðsskuldabréf geta verið verðtryggð, þ.e. tengd höfuðstóll þeirra breytist í samræmi við ákveðna vísitölu, óverðtryggð eða í erlendum gjaldmiðlum. Markaðsvíglar falla einnig undir þennan lið.
- Hlutabréf er ávísun á ákveðinn eignarhlut hluthafa í fyrirtæki sem rekið er sem hlutafélag. Hlutafélagið gefur út sérstakt skjal (hlutabréf) til sönnunar því að eigandi þess (hluthafi) eigi ákveðinn hlut í eignum fyrirtækisins og árlegum hagnaði þess. Hlutabréf eru oftast viðskiptabréf, þ.e. þau geta gengið kaupum og sölum eins og tilgreint er í samþykktum félagsins.
- Hlutdeildarskírteini eru fjármálagerningar sem staðfesta tilkall allra þeirra sem eiga hlutdeild í sjóði um sameiginlega fjárfestingu eða einstakri deild hans, til verðbréfaeignar sjóðsins. Eigendur hlutdeildarskírteina eiga rétt til tekna og eigna sjóðsins eða viðkomandi deildar, í sama hlutfalli og nemur hlutdeild þeirra í heildarfjölda útgefinna hlutdeildarskírteina.

Hlutdeildarfyrirtæki: Fyrirtæki, þar sem beinn og óbeinn eignarhlutur nemur 10-50% af eigin fé eða atkvæðisrétti.

Tengd fyrirtæki: Dótturfyrirtæki fyrirtækis, móðurfyrirtæki þess eða systurfyrirtæki (þ.e. fyrirtæki undir sama móðurfyrirtæki). Skilyrði er að eignarhlutur sé > 50%.

Afleiður eru samningur þar sem uppgjörssákvæði samningsins byggir á þróun einhvers þáttar s.s. vaxta, gengis gjaldmiðla, hlutabréfagengis, hlutabréfavísitölu eða verðs á hrávörum. Virði slíks samnings byggir á þróun þessara undirliggjandi þátta frá samningsdegi til uppgjörsdags

og engin krafa er gerð um greiðslu í upphafi samnings. Samningur af þessu tagi er gerður upp í framtíðinni.

Aðrar eignir samstanda af fastafjármunum, óefnislegum eignum, viðskiptakröfum, skatteignum og öðrum eignum, ótöldum annarsstaðar.

Skuldir við Seðlabanka samstanda einkum af daglánum og lánum gegn veði en geta einnig verið afleiður eða aðrar skuldir við bankann.

- Daglán eru lán Seðlabanka til innlánsstofnana og annarra lánastofnanna sem eru í viðskiptum við Seðlabankann sem veitt eru yfir nótt þegar stofnanir hafa farið yfir á viðskiptareikningi í Seðlabankanum.
- Lán gegn veði eru ákveðin tegund af láni gegn tryggingu í verðbréfum. Þetta form viðskipta er víða notað í lánafyrirgreiðslu seðlabanka við banka og fjármálastofnanir. Lán gegn veði við lánastofnanir eru nú til 7 daga í senn.
- Aðrar skuldir við Seðlabanka. Aðrar kröfur eða skuldir við Seðlabanka en vegna daglána og lántöku gegn veði.

Innstæður (innlán) eru fjármunir sem lagðir eru inn á reikning í innlánsstofnunum til ávöxtunar til lengri eða skemmri tíma. Innlánin geta verið smásöluinnlán eða heildsöluinnlán. Heildsöluinnlán eru innlán þar sem samið hefur verið sérstaklega um kjör og tímalengd viðkomandi innlána annaðhvort beint við viðkomandi innlánsstofnun eða fyrir milligöngu miðlara á peningamarkaði. Tegundir innlána eru:

- Veltiinnlán eru innlán sem eru nothæf til greiðslu til þriðja aðila með debetkortum, ávísunum eða öðrum beinum greiðslubúnaði. Innlánin geta verið í íslenskum krónum eða erlendum gjaldmiðlum.
- Óbundin innlán eru innlán sem ekki er hægt að nota beint sem greiðslu til þriðja aðila með debetkorti, ávísunum o.þ.l. en eru alltaf laus til útborgunar. Innlánin geta verið í íslenskum krónum eða erlendum gjaldmiðlum. Innlán þar sem hvert innlegg er bundið í skamman tíma (nokkra daga) en reikningurinn að öðru leyti óbundinn teljast hér sem óbundin innlán.

- Verðtryggð innlán eru innstæður þar sem inneignin er verðtryggð miðað við vísitölu neysliverðs og ber þar að auki vexti. Innstæðan er bundin í ákveðinn tíma, sbr. [reglur um verðtryggingu sparifjár og lánsfjár nr. 877/2018](#).
- Orlofsreikningar. Skv. [lögum um orlof nr. 30/1987](#) er bönkum og sparisjóðum heimilt að taka við orlofsgreiðslum launþega. Orlof ber að greiða út eigi síðar en við upphaf orlofstöku ár hvert.
- Innlán v. viðbótarlífeyrissparnaðar. Skv. [lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997, 8. gr.](#), er viðskiptabönkum og sparisjóðum heimilt að taka við viðbótarlífeyrissparnaði. Þessi inneign er ekki laus til útborgunar fyrr en við 60 ára aldur eiganda.
- Önnur bundin innlán eru innstæður sem eru annaðhvort með umsömdum binditíma eða innstæður sem eru uppsegjanlegar eftir tilkynningu, þ.e. hafa ekki umsaminn binditíma en hægt að breyta í laust fé með tilkynningu. Innlánin geta verið í íslenskum krónum eða erlendum gjaldmiðlum.

Verðbréfaútgáfa er skuldabréfaútgáfa og víxilútgáfa til lánsfjáröflunar.

- Innlend verðbréfaútgáfa. Útgáfa skuldabréfa á innlendum markaði án tillits til í hvaða gjaldmiðli skuldabréfið er. Kaupendur skuldabréfanna geta ýmist verið innlendir eða erlendir aðilar.
 - Verðtryggð verðbréfaútgáfa: Skuldabréfaútgáfa þar sem skuldabréfin eru verðtryggð samkvæmt [reglum um verðtryggingu sparifjár og lánsfjár \(nr. 877/2018\)](#).
 - Óverðtryggð verðbréfaútgáfa: Skuldabréfaútgáfa þar sem skuldabréf í íslenskum krónum eru óverðtryggð eða skuldabréfin eru í erlendum gjaldmiðlum.
- Erlend verðbréfaútgáfa: Útgáfa skuldabréfa á erlendum markaði án tillits til í hvaða gjaldmiðli skuldabréfið er. Kaupendur skuldabréfanna geta ýmist verið innlendir eða erlendir aðilar.
- Lánstími: Miðað er við upphaflegan lánstíma lánsins. Skammtímalán eru lán til eins árs eða skemur. Langtímalán eru lán til lengri tíma en eins árs. Þar sem miðað er við upphaflegan lánstíma teljast lán til lengri tíma en eins árs ávallt langtímalán jafnvel þó að raunefirstöðvatími sé orðinn eitt ár eða styttri.

Víkjandi verðbréfaútgáfa er skuldabréfa- og víxilútgáfa til lánsfjáröflunar, sem við slit eða gjaldþrot lántakanda er endurgreitt í samræmi við lánskilmála á eftir öllum öðrum kröfum á hendur lántakanda.

- Innlend víkjandi verðbréfaútgáfa. Útgáfa skuldabréfa á innlendum markaði án tillits til í hvaða gjaldmiðli skuldabréfið er. Kaupendur skuldabréfanna geta ýmist verið innlendir eða erlendir aðilar.
 - Verðtryggð víkjandi verðbréfaútgáfa: Skuldabréfaútgáfa þar sem skuldabréfin eru verðtryggð samkvæmt [reglum um verðtryggingu sparifjár og lánsfjár \(nr. 877/2018\)](#).
 - Óverðtryggð víkjandi verðbréfaútgáfa: Skuldabréfaútgáfa þar sem skuldabréf í íslenskum krónum eru óverðtryggð eða skuldabréfin eru í erlendum gjaldmiðlum.
- Erlend víkjandi verðbréfaútgáfa. Útgáfa skuldabréfa á erlendum markaði án tillits til í hvaða gjaldmiðli skuldabréfið er. Kaupendur skuldabréfanna geta ýmist verið innlendir eða erlendir aðilar.
- Lánstími. Miðað er við upphaflegan lánstíma lánsins. Skammtímalán eru lán til eins árs eða skemur. Langtímalán eru lán til lengri tíma en eins árs. Þar sem miðað er við upphaflegan lánstíma teljast lán til lengri tíma en eins árs ávallt langtímalán jafnvel þó að raunefirstöðvatími sé orðinn eitt ár eða styttri.

Víkjandi lán eru lán sem við slit eða gjaldþrot lántakanda er endurgreitt í samræmi við lánskilmála á eftir öllum öðrum kröfum á hendur lántakanda.

- Innlend víkjandi lán: Víkjandi lán tekið hjá innlendum aðila án tillits til í hvaða gjaldmiðli lánið er.
- Erlend víkjandi lán. Víkjandi lán tekið hjá erlendum aðila án tillits til í hvaða gjaldmiðli lánið er.
- Lánstími. Miðað er við upphaflegan lánstíma lánsins. Skammtímalán eru lán til eins árs eða skemur. Langtímalán eru lán til lengri tíma en eins árs. Þar sem miðað er við upphaflegan lánstíma teljast lán til lengri tíma en eins árs ávallt langtímalán jafnvel þó að raunefirstöðvatími sé orðinn eitt ár eða styttri.

Beinar lántökur eru formlegir samningar á milli tveggja aðila (án milligöngu þriðja aðila) þar sem annar aðilinn (lánveitandi) lánar hinum (lántaki) ákv. fjárhæð gegn skriflegu loforði lántaka um endurgreiðslu lánsins skv. ákveðnum skilmálum. Innlán og útgáfa markaðsverðbréfa falla ekki hér undir. Beinum lántökum er skipt upp eftir því hvort um verðtryggð lán er að ræða eða annars konar lán (óverðtryggð eða í erlendum gjaldmiðlum).

- **Innlendar lántökur:** Lán tekið hjá innlendum aðila án tillits til þess í hvaða gjaldmiðli lánið er. Skiptist í langtímalántökur og lántökur til skamms tíma.
- **Erlendar lántökur:** Lán tekið hjá erlendum aðila án tillits til þess í hvaða gjaldmiðli lánið er. Skiptist í langtímalántökur og lántökur til skamms tíma.
- **Lánstími.** Miðað er við upphaflegan lánstíma lánsins. Skammtímalán eru lán til eins árs eða skemur. Langtímalán eru lán til lengri tíma en eins árs. Þar sem miðað er við upphaflegan lánstíma teljast lán til lengri tíma en eins árs ávallt langtímalán jafnvel þó að raunefirstöðvatími sé orðinn eitt ár eða styttri.

Eigið fé er allur eignahlutur eigenda í fyrirtæki. Eigið fé jafngildir mismun eigna og skulda.

3. Áreiðanleiki gagna

Innlánsstofnanir skila mánaðarlegu efnahagsyfirliti til Seðlabankans 11. hvers mánaðar. Efnahagsyfirlitin innihalda gögn um eignir og skuldir sundurliðuð eftir tegund fjármálagerninga, mótaðilum viðskipta og gjaldmiðlum. Fjárhæðir miða við stöðu í lok mánaðar. Úrvinnsla gagna fer fram í Seðlabankanum. Nýjustu tölur eru ávallt bráðabirgðatölur. Leiðréttingar eru gerðar á gögnum eftir að þau hafa verið birt ef um umtalsverð frávík er að ræða frá birtum gögnum.

4. Endurskoðun gagna

Eftir ársuppgjör innlánsstofnana eru hagtölur desember mánaðar viðkomandi árs uppfærðar miðað við endurskoðuð gögn frá innlánsstofnununum. Þessi uppfærsla á sér stað í mars-apríl ár hvert.

5. Birting

Birting gagna er einu sinni í mánuði á [Hagtölusíðu Seðlabankans](#). Árslokatölur eru einnig birtar í töfluviðauka í ársskýrslu Seðlabankans. Gögnin eru einnig birt í alþjóðlegum hagtölum AGS, International Financial Statistics. Gögn eru birt á mánaðarlegri tíðni frá september 1993.

Í birtingu gagna er miðað við svokallaða S-geira flokkun sem á uppruna sinn í þjóðahagreiðingum en hefur verið tekin upp í fleiri stöðlum um hagtölur fjármála og fjármálareikninga. Sjá kafla: Aðferðafræði.

6. Annað

Breytingar á geira-/atvinnugreinaflokkun

Gögn um innlánsstofnanir ná aftur til september 1993. Eldri gögn hafa verið endurflokkuð til samræmis við núverandi sundurliðun gagnanna í viðleitni til að búa til sem samræmdust gögn yfir tíma. Gögn fyrri ára eru ekki jafn ítarleg og nýrri gögn. Við endurflokkun gagna voru innbyrðis skekkjur í gögnum lagaðar eftir því sem þurfa þótti. Niðurstöður geta því verið örlítið aðrar en í prentuðum heimildum fyrri ára. Mismunurinn er þó óverulegur, yfirleitt á bilinu 0,1-0,5%.

Samfelld atvinnugreinaflokkun útlána og markaðsskuldabréfa hófst í desember 1997 en atvinnugreinaflokkun innlána og hlutabréfa í október 2003.

Í október 2003 var tekin upp atvinnugreinaflokkun skv. ÍSAT staðli – ÍSAT95–sem Hagstofa Íslands gaf út. Við það urðu breytingar á nokkrum flokkunum sem valdið geta brotum í tímaröðum.

- Sjávarútvegur flokkaðist skv. ÍSAT95 undir fiskveiðar, vinnsla sjávarafurða undir iðnað og sala sjávarafurða féll undir verslun. Fyrir upptöku ÍSAT95 féll vinnsla og sala einnig undir sjávarútveg.
- Landbúnaður flokkaðist skv. ÍSAT95 undir landbúnað, vinnsla landbúnaðarafurða undir iðnað og sala landbúnaðarafurða féll undir verslun. Fyrir upptöku ÍSAT95 féll vinnsla og sala einnig undir landbúnað.
- Raforkumál flokkaðist skv. ÍSAT95 undir veitur. Fyrir upptöku ÍSAT95 flokkuðust hitaveitur í eigu sveitarfélaga til sveitarfélaga en frá og með upptöku ÍSAT95 hafa þær tilheyrt veitum.
- Hætt var að flokka á milli byggingarverktaka íbúðarhúsnæðis og annarra verktaka.
- Hætt var að greina á milli íbúðalán og annarra lána heimila. Sú flokkun var þó tekin upp aftur 2007.
- Rekstur einyrkja á eigin kennitölu flokkast sem heimili.

Atvinnugreinaflokkun skv. [ÍSAT2008](#) var tekin upp árið 2007.

- Helstu breytingar við það voru að eignarhaldsfélög voru tekin út úr þjónustulið innan atvinnufyrirtækjageira. Ákveðið var að hafa eignarhaldsfélög sem sérlið en hvorki hluta af fjármálageira né atvinnufyrirtækjageira.
- Breyttur ÍSAT staðall flokkaði einnig upplýsingar og fjarskipti til þjónustu innan atvinnufyrirtækjageira en hluti þeirra hafði tilheyrt iðnaði og samgöngum/flutningum áður.
- Skipting útlána til heimila í íbúðalán og önnur lán var tekin upp aftur.

Nokkrar breytingar urðu á atvinnugreinaflokkun við upptöku nýrra staðla um þjóðhagsreikninga og hagtölur peninga- og fjármála í mars 2015.

- Atvinnufyrirtæki: Þjónusta innan atvinnufyrirtækjageira flyst að hluta í nýja geira „S. 15 Félagasamtök sem þjóna heimilum“ og „S. 126 Fjármálalega hliðarstarfsemi“.
- Eignarhaldsfélög. Slitabú gömlu bankanna eru flutt úr eignarhaldsfélögum yfir í nýjan geira „Fjármálafyrirtæki í slitameðferð“.
- Verðbréfa- og fjárfestingasjóðir: Peningamarkaðssjóðir fluttir yfir í sérgeira „S. 123 Peningamarkaðssjóðir“
- Fjármálafyrirtæki: Í eldri gögnum voru „þ.a. liðir“ sem þýddi að samlagning þeirra jafngilti ekki heildarfjárhæð. Við innleiðingu nýrra staðla var þessu breytt þannig að samlagning

undirliða jafngildi ávallt heildarfjárhæð. Þar sem mismunur var fyrir hendi í eldri gögnum var liðurinn „önnur fjármálafyrirtæki“ látinn bera mismuninn.

- Fjármálafyrirtæki. Eignarhaldsfélög eru flutt undir fjármálageira í „S127 Innbyrðis fjármálastarfsemi“

Skil í tímaröðum

Í október 2008 yfirtók Fjármálaeftirlitið (FME) starfsemi þriggja stærstu viðskiptabankanna og skipaði slitastjórnir yfir þá. Starfsemi hinna yfirteknu banka datt úr hagtölum innlánsstofnana frá sama tíma. Í október 2008 var innlend starfsemi yfirteknu bankanna jafnframt flutt yfir í þrjá nýstofna banka sem stofnaðir voru á grunni þeirra gömlu og komu þeir inn í hagtölurnar í stað hinna yfirteknu. Útlánasafn innlánsstofnana í október 2008 er því ekki það sama og útlánasafnið í september 2008. Árin 2009-2011 urðu einnig breytingar á einstökum tímaröðum hagtalna innlánsstofnana sem rekja má til uppgjörs á milli einstakra fjármálageira í kjölfar fjármálahrunsins árið 2008. Fótnótur hafa verið settar við viðeigandi tímaraðir (á einkum við útlán heimila).

Yfirlit yfir innlánsstofnanir í hagtölum Seðlabanka Íslands

Innlánsstofnun	Starfandi/Óvirkur	Lýsing
Arion banki hf.	Starfandi	Stofnaður í október 2008 eftir að FME tók yfir Kaupping banka. Nafninu breytt í Arion banki í nóvember 2009. Arion banki tók yfir innlán, útlán o.fl. frá SPRON í mars 2009. Afl-sparisjóður sameinaðist Arion banka hf. í október 2015.
Íslandsbanki hf.	Starfandi	Stofnaður í október 2008 þegar FME tók yfir Glitni banka hf. Nafninu breytt í Íslandsbanki í febrúar 2009.
Kvika banki hf.	Starfandi	Stofnaður árið 1999. Í október 2003 fékk MP banki fjárfestingabankaleyfi og varð svo að innlánsstofnun í október 2008 þegar MP fjárfestingarbanki hf. fékk starfsleyfi viðskiptabanka. Straumur fjárfestingarbanki hf. sameinaðist MP banka í júní 2015. MP banki tók upp nafnið Kvika banki hf.

Landsbankinn hf.	Starfandi	Stofnaður í október 2008 þegar FME tók yfir Landsbanka Íslands hf. Í október 2011 sameinuðust Avant hf. og SP fjármögnun Landsbankanum. Tók við rekstri Sparisjóðsins í Keflavík í mars 2011. Sparisjóður Vestmannaeyja sameinaðist Landsbankanum í mars 2015. Sparisjóður Norðurlands ses. sameinaðist Landsbankanum hf. í september 2015.
Sparisjóður Austurlands hf.	Starfandi	Stofnaður árið 1920 sem Sparisjóður Norðfjarðar. Nafni breytt í Sparisjóður Austurlands í apríl 2015.
Sparisjóður Höfðhverfinga	Starfandi	Stofnaður árið 1879.
Sparisjóður Strandamanna	Starfandi	Stofnaður árið 1891 sem Sparisjóður Kirkjuból- og Fellshreppa en var breytt í Sparisjóð Strandamanna árið 1995. Sparisjóður Árneshrepps sameinaðist sparisjóðnum árið 1999.
Sparisjóður Suður-Þingeyinga	Starfandi	Varð til árið 1989 þegar Sparisjóður Aðaldæla, Sparisjóður Kinnunga og Sparisjóður Reykdæla sameinuðust undir nafni Sparisjóðs Suður-Þingeyinga. Í lok árs 1996 sameinuðust Sparisjóður Mývetninga Sparisjóði Suður-Þingeyinga.
Afl-sparisjóður	Óvirkur	Stofnaður árið 1873. Sparisjóður Siglufjarðar sameinaðist Sparisjóði Skagafjarðar í mars 2008 og varð þá Afl-sparisjóður. Afl-sparisjóður sameinaðist Arion banka hf. í október 2015.
Búnaðarbanki Íslands hf.	Óvirkur	Hóf starfsemi 1930. Sameinaðist Kaupþingi banka 2003 og myndaði Kaupþing Búnaðarbanka. Nafninu breytt í Kaupþing banki 2007.

BYR hf.	Óvirkur	Stofnaður í apríl 2010 við yfirtöku á BYR sparisjóð. Sameinaðist Íslandsbanka 1. desember 2011.
BYR sparisjóður	Óvirkur	Varð til í desember 2006 þegar Sparisjóður Vélstjóra (stofnaður 1961) og Sparisjóður Hafnarfjarðar (1902) sameinuðust. Í nóvember 2007 sameinaðist Sparisjóður Kópavogs (1954) BYR sparisjóð. Í apríl 2008 sameinaðist við Sparisjóður Norðlendinga Byr sparisjóði. FME tók yfir starfsemina í apríl 2010.
EA Fjárfestingarfélag hf.	Óvirkur	Þegar nýir eigendur tóku við almennum bankarekstri MP banka í apríl 2011 fylgdi nafn bankans með í kaupunum. Eldra félagið fékk þá nafnið EA fjárfestingarfélag. Félagið hætti starfsemi í ágúst 2011 og skilaði inn starfsleyfi í september 2011.
Eyrarsparisjóður	Óvirkur	Stofnaður 1929. Sameinast inn í Sparisjóð Vestfirðinga í desember 2001.
Glitnir banki hf.	Óvirkur	Stofnaður 1990 sem Íslandsbanki þegar Alþýðubanki Íslands, Iðnaðarbankinn, Útvegsbanki Íslands og Verzlunarbani Íslands sameinuðust. Sameinaðist FBA hf. í júní 2000 Sameinaðist eignarleigunni Glitnir hf. í maí 2003. FME tók yfir starfseminni í október 2008.
ICEBANK hf.	Óvirkur	Stofnaður árið 1986 af sparisjóðunum. Breytti nafninu í Sparisjóðsbanki Íslands í október 2008. Fjármálaeftirlitið tók yfir starfsemina í mars 2009.
Innlánsdeild kaupfélaga	Óvirkur	Hætti júní 2017.
Kaupþing banki hf.	Óvirkur	Varð til undir nafninu Kaupþing Búnaðarbanki árið 2003 við sameiningu Kaupþings hf. og Búnaðarbanka. Nafninu breytt í KB Banki árið 2004 og í Kaupþing banki 2007.

		Fjármálaeftirlitið tók yfir starfsemina í október 2008.
Kaupþing hf.	Óvirkur	Stofnað 1982 sem verðbréfafyrirtæki. Fékk viðskiptabankaleyfi í janúar 2002. Sameinaðist Búnaðarbanka 2003 og myndaði Kaupþing Búnaðarbanka sem síðar var breytt í Kaupþing banki.
Landsbanki Íslands hf.	Óvirkur	Stofnaður í júlí 1886. Lánasjóður landbúnaðarins sameinaðist Landsbanka Íslands í september 2005. Fjármálaeftirlitið tók yfir starfsemi Landsbanka Íslands í október 2008.
Lánasjóður landbúnaðarins	Óvirkur	Lánasjóður landbúnaðarins sameinaðist landsbanka Íslands í september 2005
nb.is-sparisjóður hf.	Óvirkur	Stofnaður 2001. Fjármálaeftirlitið tók yfir starfsemina í mars 2009.
Póstgíróstofan	Óvirkur	Stofnuð 1971 og lögð niður í júní 2004
Sparisjóður Akureyrar	Óvirkur	Tók til starfa 1932. Sparisjóður Akureyrar og Sparisjóður Arnarneshrepps voru sameinaðir 1987. Sameinaðist Sparisjóði Norðlendinga í júní 1997.
Sparisjóður Árneshrepps	Óvirkur	Stofnaður 1932. Sameinaðist Sparisjóði Strandamanna 1999.
Sparisjóður Bolungarvíkur	Óvirkur	Stofnaður 1908. Sameinaðist Sparisjóði Norðurlands í janúar 2014.
Sparisjóður Hafnarfjarðar	Óvirkur	Stofnaður í desember 1902. Sameinaðist Sparisjóði Vélstjóra í desember 2006. og myndaði Byr sparisjóð.
Sparisjóður Hrútfirðinga	Óvirkur	Stofnaður 1910. Sameinaðist inn í Sparisjóð Húnaþings- og Stranda í apríl 1998.
Sparisjóður Húnaþings og Stranda	Óvirkur	Varð til við samruna Sparisjóðs Vestur-Húnavatnssýslu og Sparisjóðs Hrútfirðinga í apríl 1998. Sameinast Sparisjóði Keflavíkur í febrúar 2008

Sparisjóður Kaupþings	Óvirkur	Stofnaður 2001. Sameinaðist Arion banka í des. 2009
Sparisjóður Keflavíkur	Óvirkur	Stofnaður 1907. Sameinaðist Sparisjóði Ólafsvíkur í nóvember 2006 og í desember 2007 sameinaðist hann Sparisjóði Vestfirðinga og Sparisjóði Húnaþings og Stranda. Fjármálaeftirlitið tók yfir starfsemina í apríl 2010.
Sparisjóður Kópavogs	Óvirkur	Stofnaður árið 1956. Sameinaðist BYR sparisjóði í nóvember 2007.
Sparisjóður Mýrasýslu	Óvirkur	Stofnaður árið 1913. Sameinaðist Arion banka í apríl 2009.
Sparisjóður Mýrhreppinga	Óvirkur	Stofnaður 1938. Sameinast Sparisjóði Þingeyrarhrepps í mars 1995.
Sparisjóður Mývetninga	Óvirkur	Stofnaður 1945. Sameinaðist Sparisjóði S-Þingeyinga 1996.
Sparisjóður Norðlendinga	Óvirkur	Stofnaður í júní 1997 með samruna Sparisjóðs Akureyrar og Arnarneshrepps og Sparisjóðs Glæsibæjarhrepps. Sameinaðist Byr sparisjóði í apríl 2008.
Sparisjóður Norðurlands	Óvirkur	Sparisjóður Þórshafnar og nágr. (1944) sameinaðist Sparisjóði Svarfdæla (1884) í september 2013 undir þessu nafni. Sparisjóður Bolungarvíkur sameinaðist Sparisjóði Norðurlands í janúar 2014. Sparisjóður Norðurlands ses. Sameinaðist Landsbankanum hf. í september 2015.
Sparisjóður Ólafsfjarðar	Óvirkur	Stofnaður árið 1914. Var hluti af samstæðu Sparisjóðs Mýrasýslu frá og með 2005 og sameinaðist Arion banka í september 2012.
Sparisjóður Ólafsvíkur	Óvirkur	Stofnaður 1892. Sameinast Sparisjóði Keflavíkur í nóvember 2006.
Sparisjóður Skagafjarðar	Óvirkur	Stofnaður 1907 sem Sparisjóður Hólahrepps. Nafninu var breytt árið 2000 og hann

		sameinaðist Sparisjóði Siglufjarðar í janúar 2008 og í apríl sama ár var nafninu breytt í Afl sparisjóður.
Sparisjóður Súðavíkur	Óvirkur	Stofnaður 1972. Sameinast inn í Sparisjóð Vestfjarða í desember 2001.
Sparisjóður Súgfirðinga	Óvirkur	Stofnaður 1912. Sameinaðist Sparisjóði Bolungarvíkur 1994.
Sparisjóður Svarfdæla	Óvirkur	Stofnaður árið 1884. Sameinaðist Sparisjóði Þórshafnar og nágr. í september 2013.
Sparisjóður Vestfirðinga	Óvirkur	Stofnaður árið 2001 við sameiningu Sparisjóðs Súðavíkur (1972), Sparisjóðs Öndarfjarðar (1918), Sparisjóðs Þingeyrarhrepps (1896) og Eyrarsparisjóðs (1929). Sameinast Sparisjóði Keflavíkur í febrúar 2008.
Sparisjóður Vestmannaeyja	Óvirkur	Stofnaður árið 1942. Sparisjóður Hornafjarðar sameinaðist Sparisjóði Vestmannaeyja árið 2006. Sparisjóður Vestmannaeyja var sameinaður Landsbankanum í mars 2015.
Sparisjóður Vélstjóra	Óvirkur	Hóf starfsemi sína í nóvember 1961. Sameinaðist Sparisjóði Hafnarfjarðar desember 2006 og myndaði Byr sparisjóð
Sparisjóður Þingeyrarhrepps	Óvirkur	Stofnaður 1896 undir nafninu Sparisjóður V-Ísafjarðarsýslu. Breytti nafni sínu í Sparisjóð Þingeyrarhrepps 1940. Sameinaðist Sparisjóði Vestfirðinga 2001.
Sparisjóður Þórshafnar og nágrennis	Óvirkur	Stofnaður árið 1944. Sameinaðist Sparisjóði Svardæla í júlí 2013 undir nafninu Sparisjóður Norðurlands.
Sparisjóður Öndarfjarðar	Óvirkur	Stofnaður 1918. Sameinast inn í Sparisjóð Vestfirðinga í des. 2001.
Sparisjóðurinn í Keflavík	Óvirkur	Stofnaður í apríl 2010. Landsbankinn tók við rekstri hans í mars 2011.
SPRON	Óvirkur	Fjármálaeftirlitið tók yfir starfsemina í mars 2009 og Arion banki tók yfir innlán, útlán o.fl.

Straumur hf.	Óvirkur	Stofnaður árið 1986 undir nafninu Hlutabréfasjóðurinn hf. Fékk fjárfestingabankaleyfi árið 2004. Fékk starfsleyfi viðskiptabanka í ágúst 2007. Veitt heimild til greiðslustöðvunar í mars 2009 og telst ekki lengur til innlánsstofnana frá þeim tíma.
---------------------	---------	--